

★

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه ی علمیه ی الراضیه (سلام الله علیها)

شهرستان اسدآباد

عنوان:

مهارت های ارتباط کلامی و تأثیر آن بر خانواده

استاد راهنما:

سرکار خانم الوندی

پژوهشگران:

نسرین آیینی یگانه، نرگس آیینی یگانه، بنفشه گلزار صفایی

سال تحصیلی

93_ 94

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	1- چکیده و کلید واژه
2	2- مقدمه
3	3- تعلیم و تربیت در خانواده
3	4- ادب اسلام در خانواده
5	5- خواندن همسر با نام مناسب و شایسته شان او
5	6- خدا حافظی
6	7- پیوند عمیق محبت دو همسر
7	8- بها دادن به احساسات و عواطف همدیگر
7	9- گفتگوهای متقابل و بیان احساسات
8	10- سخن نیکو
8	11- ادب و کمال
9	12- گفتگو درباره خاطر خواهان قبل
10	13- ارضای نیازهای روحی و روانی
10	14- تشکر
11	15- گوش دادن به سخن
12	16- گفتگوی دوستانه
12	17- هفت عنوان خوشبختی
13	18- بدگمانی
14	19- ایجاد ارتباط مناسب با فرزندان
14	20- خانواده و تامین نیازهای انسانی
16	21- نتیجه گیری
17	22- پی نوشت
19	23- فهرست منابع

چکیده

خانواده، سنگ بنای جامعه ی انسانی است و در استحکام روابط اجتماعی و رشد افراد جامعه، نقش مهمی دارد. تلاش برای استحکام خانواده، زمینه ساز سعادت تمام افراد جامعه است. این نهاد مقدس نیز ممکن است دچار آسیب هایی شود که سلامت آن را خدشه دار کند که منشأ اصلی آسیب های وارد شده به خانواده، از بین رفتن روابط سالم در بین اعضای خانواده و بالأخص زوجین است. در این مقاله بر بیان مهارت های کلامی در خانواده پرداخته شده تا با بیان این مهارت ها در مسیر ایجاد خانواده های سالم و به تبع آن جامعه ی سالم گامی برداشته باشیم عواملی که می تواند بیش ترین تأثیر را برای ایجاد ارتباط سالم در خانواده داشته باشد عبارتند از : سلام دادن اعضا به یکدیگر، خواندن یکدیگر با نام مناسب، خداحافظی کردن، بها دادن به احساسات یکدیگر، بیان احساسات، سخن نیکو، ادب، ارضای نیازهای روحی و روانی یکدیگر، تشکر کردن، گوش دادن به سخنان یکدیگر، گفتگوی دوستانه، عدم بد گمانی، و ایجاد ارتباط سالم و مناسب با فرزندان است.

کلید واژه ها :

مهارت، ارتباط کلام، خانواده.

یکی از مباحث بسیار مهم در عرصه ی جامعه ی انسانی، خانواده است، و این نهاد مقدس در استحکام روابط اجتماعی و پیشرفت مادی و معنوی افراد جامعه تأثیر بسزایی دارد، برخی عوامل باعث استحکام این نهاد و برخی عوامل باعث تضعیف بنیه های آن می شود، لذا توجه به عوامل استحکام و تضعیف این نهاد مقدس بخاطر ارتباط مستقیمی که این نهاد با سعادت دنیوی و اخروی افراد جامعه دارد، اهمیت و ضرورت می یابد. از سوی دیگر یکی از یکی از مباحثی که در استحکام این نهاد مقدس نقش مهمی دارد مهارت ارتباط کلامی خانواده، است. تا به امروز پژوهش هایی در رابطه با عوامل تحکیم و تضعیف خانواده، نگاشته شده اما پژوهشی که به صورت اختصاصی نقش ارتباط کلامی آن در خانواده بررسی نموده باشد انجام نشده.

لذا محقق در این مقاله در صدد است مهارت های ارتباط کلامی و تأثیر آن بر خانواده را مورد بررسی قرار داده و نظریات درست را در این رابطه ارائه دهد.

تعلیم و تربیت خانواده :

دستور امر به معروف و نهی از منکر یک دستور عام است که همه ی مسلمین نسبت به یکدیگر دارند ولی از آیات و روایاتی که در باره ی حقوق فرزند و مانند آن در منابع اسلامی وارد شده به خوبی استفاده می شود که انسان در مقابل فرزند و همسرانش مسئولیت سنگین تری دارد و موظف است تا آنجا که میتواند در تعلیم و تربیت آن ها بکوشد آن ها را از گناهان بازدارد و به نیکی ها دعوت نماید نه اینکه تنها به تغذیه ی جسم آن ها قناعت کند در حقیقت اجتماع بزرگ از واحدهای کوچکی تشکیل می شود که خانواده نام دارد و هرگاه این واحدهای کوچک که رسیدگی به آن آسان تر است اصلاح گردد کل جامعه اصلاح می شود و این مسئولیت در درجه اول بر دوش پدران و مادران است مخصوصا در عصر ما امواج کوبنده فساد در بیرون خانواده بسیار قوی و خطرناک است برای خنثی کردن آن ها از طریق تعلیم و تربیت خانوادگی باید برنامه ریزی اساسی تر و دقیق تر انجام گیرد.

بنابراین هر کس موظف است خانواده خود را از این آتش ها حفظ کند. در حدیثی می خوانیم هنگامی که کسی از یاران پیامبر؟ سوال کرد : «چگونه خانواده خود را از آتش دوزخ حفظ کنم؟ حضرت فرمود: آن ها را امر به معروف و نهی از منکر کن اگر از تو پذیرفتند آن ها را از آتش دوزخ حفظ کرده ای اگر نپذیرفتند وظیفه خود را انجام داده ای»¹.

ادب سلام در خانواده:

« فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ » هر گاه بخواهید به خانه ای داخل شوید نخست بر خویشان سلام کنید که سلام تحیتی با برکت و نیکو از جانب خداست.

بعضی از مفسران در تفسیر این آیه بر این باورند که سلام کردن برخویش به معنای سلام کردن بر همسر، فرزندان و خانواده است؛ چرا که آن ها به منزله ی خود انسانند و لذا تعبیر به «أَنْفُسُ» شده است. در آیه ی مباحثه (سوره

نیازهای روانی-اجتماعی فرد هستند به نظر نمیرسند دارای مبنای فیزیولوژیکی روشنی باشند و بیش تراکتسابی و آموختنی بوده، از تجارب زندگی و ارتباط متقابل ما با دیگران حاصل می شود. ازدواج سالم چون مبتنی بر شخصیت سالم زن و مرد است می تواند بساری از مسائل فی ما بین را در خود جذب و از آن برای تکامل خانواده استفاده کند به همین دلیل خشم در روابط بین زن و شوهر سالم حتی می تواند سازنده باشد. ابراز احساسات مثبت در بین همسران موفق بسیار راحت صورت می گیرد و اثرات بسیار مثبتی دارد اما در خانواده های عصبی، محبت و علاقه نیز خودخواهانه است.²²

نتیجه گیری:

در میان ارتباطات موجود در خانواده، ارتباط کلامی اعضای خانواده با یکدیگر بیشترین درصد را به خود اختصاص می دهد و این مسئله ارتباط تنگاتنگ با استحکام خانواده دارد، لذا همه ی افراد خانواده ، موظف به برقراری ارتباط کلامی مناسب هستند و در گفتار و ارتباط کلامی خود باید بهترین کلام ها را انتخاب کنند.

در آخر به محقق پیشنهاد می شود به صورت مجزا عوامل استحکام خانواده و عوامل تضعیف آن را برای حل بهتر این مسئله مورد تحقیق و بررسی قرار دهد.

پی نوشت:

- 1- عزیزی تهرانی ، علی اصغر، ازدواج و خانواده در کلام خدا، ناشر: دارالصادقین، چاپ اول، زمستان 1376.
- 2- همان ، صفحه 110.
- 3- حسینی، داوود، روابط سالم در خانواده ، ناشر: موسسه بوستان کتاب، چاپ هفدهم 1389.
- 4- همان، صفحه ی 24.
- 5- مصطفوی، دکتر سید جواد، بهشت خانواده (هماهنگی عقل فطرت با کتاب و سنت و مسائل زوجیت)، انتشارات دارالفکر، پاییز 1364.
- 6- علی اصغر، عزیزی تهرانی ، صفحه ی 119.
- 7- مظاهری ، علی اکبر ، جوانان و انتخاب همسر ، انتشارات پارسیان ، چاپ شانزدهم، 1381.
- 8- داوود حسینی، صفحه 60.
- 9- قران کریم، سوره بقره آیه ی 83، احمد نیریزی ، ناشر قم ، چاپ هفتم، 1383.
- 10- سوره ی احزاب، آیه ی 70.
- 11- رحیمی، عباس، زندگی موفق و راز های خوب زیستن) ، نشر جمال ، چاپ پنجم، 1385.
- 12- همان، صفحه 82.
- 13- علی اکبر مظاهری ، صفحه 256.
- 14- داوود حسینی، صفحه ی 73.

15- رضوی حائری، سید مصطفی، کلیدهای کامیابی در زندگی؛ ناشر انتشارات کرانه عشق، چاپ پنجم، تابستان 1390.

16- دکتر سید جواد مصطفوی، صفحه ی 202.

17- همان ، صفحه 212.

18- سید مصطفی رضوی حائری.

19- همان ، صفحه ی 279.

20- دکتر سید جواد مصطفوی، صفحه 279.

21- داوود حسینی، صفحه ی 125.

22- حیدری ، ایرج ، خانواده موفق وآسیب شناسی آن ، ناشر سپهر دانش ، 1389.

فهرست منابع:

- * قرآن کریم، نیریزی، احمد، مترجم: مهدی الهی قمشه ای، چاپ هفتم، قم، سال 1383.
- 1-تهرانی، علی اصغر، ازدواج و خانواده در کلام خدا، ناشر: دارالصادقین، چاپ اول، زمستان 1376.
- 2-حسینی، داوود، روابط سالم در خانواده، ناشر: موسسه بوستان کتاب، چاپ هفدهم، 1389.
- 3-حیدری، ایرج، خانواده موفق و آسیب شناسی آن، ناشر: سپهر دانش، چاپ اول، 1389.
- 4-رحیمی، عباس، زندگی موفق (رازهای خوب زیستن)، نشر جمال، چاپ پنجم، 1385.
- 5-رضوی حائری، سید مصطفی، کلیدهای کامیابی در زندگی، انتشارات کرانه عشق، چاپ پنجم، تابستان 1390.
- 6-مصطفوی، سید جواد، بهشت خانواده (هماهنگی عقل و فطرت با کتاب و سنت در مسائل زوجیت)، انتشارات دارالفکر، پاییز 1364.
- 7-مظاهری، علی اکبر، جوانان و انتخاب همسر، انتشارات پارسیان، چاپ شانزدهم، 1381.